

Minister Klimatu i Środowiska

Paulina Hennig-Kloska

DLŁ-WGL.0335.82.2024.ŁP
3561410.14104161.11349297
Warszawa, 01-01-2025

POLECENIE

Działając na podstawie art. 34a ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1050, z późn. zm.) w zw. z art. 4 ust. 4 i art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2024 r. poz. 530, z późn. zm.):

polecam

Dyrektorowi Generalnemu Lasów Państwowych

- zidentyfikować zgodnie z kryteriami nr 1 i 2¹, wypracowanymi w ramach ONoL na podstawie *Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030* oraz zabezpieczyć² pulę drzewostanów umożliwiającą realizację indykatywnych celów przyjętych w *Wytycznych i Rekomendacjach Ogólnopolskiej Narady o Lasach* w zakresie objęcia ochroną starolasów, tj. uwzględniającą, że od 1 stycznia 2026 r. powierzchnia ekosystemów leśnych chroniona w formie starolasów w PGL Lasy Państwowe poza rezerwatami powinna być nie mniejsza niż 1%, a od 1 stycznia 2027 r. nie mniejsza niż 2% powierzchni lasów w Polsce³;
- przeprowadzić wstępną weryfikację terenową wraz z uzupełnieniem niezbędnych informacji o potencjalnych starolasach, zgodnie z pełnym zakresem kryteriów wypracowanych w ramach ONoL¹ dla pierwszej grupy drzewostanów do objęcia docelowo ochroną w formie starolasów od 1 stycznia 2026 r.

Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

¹ kryteria identyfikacji starolasów określono w Wytycznych i Rekomendacjach Ogólnopolskiej Narady o Lasach, stanowią również załącznik nr 1 do niniejszego polecenia

² etap (1) opisany w załączniku nr 1 do niniejszego polecenia

³ wg GUS na dzień 31 grudnia 2023 r.

Załącznik nr 1

KRYTERIA EUROPEJSKIE, KTÓRE POWINNY BYĆ UWZGLĘDNIONE W METODYCE IDENTYFIKACJI STAROLASÓW	MOŻLIWOŚCI ZASTOSOWANIA KRYTERIÓW W LASACH POLSKI, UWZGLĘDNIAJĄC DOSTĘPNE DANE
GŁÓWNE (wszystkie muszą być spełnione)	
<p>1. Gatunki rodzime - skład gatunkowy drzewostanu złożony z gatunków rodzimych (dopuszczalny nieliczny udział gatunku obcego, jeżeli nie zakłóca podstawowych procesów ekologicznych).</p>	<p>W PRESELEKCJI:</p> <p>Bez gatunków obcych lub z udziałem gatunków obcych geograficznie poniżej 10% (<1 w składzie gatunkowym drzewostanu).</p>
<p>2. Drzewa stare lub okazałe - obecność drzew o dużej miąższości w stosunku do wcześniejszych faz rozwojowych dla danego typu lasu i lokalnych warunków wzrostu, obecność starych i okazałych drzew, których część może osiągać maksymalny wiek znany dla danego gatunku i lokalnych warunków).</p>	<p>W PRESELEKCJI:</p> <p>Etap (1). Zabezpieczenie od 1 stycznia 2025 r. drzewostanów z wyłączeniem KO i KDO, z gatunkiem panującym w wieku:</p> <p>Db >=150; Jd, So, Bk, Św >=130; Js, Jw, Kl, Lp, Wz, Ol, Gb >=110.</p> <p>Etap (2). Dobór innych drzewostanów wg udziału (według gatunków rzeczywistych) min. 10% (od 1 w składzie gatunkowym) gatunku w określonym wieku lub wyższym:</p> <p>Db >=140; Jd >=130; Bk, Św >=120; Js, Jw, Kl, Lp, Wz, Ol, Gb >=100.</p>
<p>3. Martwe drewno - duża zasobność i różnorodność stojącego i leżącego drewna martwego. Ilość i rodzaj martwego drewna może się znacznie różnić, w zależności od typu lasu, lokalnych warunków środowiska i ostatniej historii zaburzeń na danym obszarze.</p>	<p>W KOREKCIE LOKALNEJ</p> <p>Brak informacji w dostępnych obecnie danych, wymaga interpretacji terenowej.</p>

UZUPEŁNIAJĄCE (muszą być spełnione co najmniej dwa z poniższych)	
4. Pochodzenie drzewostanu: z naturalnego odnowienia, choć mogą być zaliczone także drzewostany pochodzące z sadzenia lub z siewu, gdy minęło już na tyle dużo czasu, że nabrały cech naturalnych.	W KOREKCIE LOKALNEJ Identyfikacja pochodzenia drzewostanu w danych taksacyjnych jest niepewna. Można tylko w korekcie lokalnej sprawdzić podczas wizji terenowej.
5. Złożoność strukturalna - starolasy charakteryzują się złożonością strukturalną. Może to obejmować pionowe zróżnicowanie (piętrowość), poziome zróżnicowanie strukturalne i strukturę mikrorzeźby powierzchni terenu, spowodowaną wykrotami.	W KOREKCIE LOKALNEJ W praktyce złożoność strukturalna nie jest dobrze odzwierciedlona w opisie taksacyjnym. Może być potwierdzona na podstawie obserwacji terenowej.
6. Drzewa biocenotyczne - w starolasach często z wysokim zagęszczeniem i zróżnicowaniem występują tzw. mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne). Definiuje się je jako <i>odrębną, dobrze zarysowaną strukturę występującą na żywych lub stojących martwych drzewach, która stanowi szczególne i istotne podłoże lub miejsce życia dla gatunków lub zbiorowisk gatunków podczas co najmniej części ich cyklu życiowego w celu rozwoju, zdobywania pożywienia, schronienia lub rozmnażania.</i>	W KOREKCIE LOKALNEJ Brak informacji w dostępnych obecnie danych, wymaga interpretacji terenowej. Mikrosiedliska drzewne - interpretacja wg katalogu <i>Larrieu et al. 2018</i> ⁴ .

⁴ Celowe sporządzenie polskiej adaptacji: *Larrieu et al., Tree related microhabitats in temperate and Mediterranean European forests: A hierarchical typology for inventory standardization, 2018.*

<p>7. Gatunki wskaźnikowe⁵ - starodrzewy często są siedliskiem gatunków typowych dla późnych stadiów sukcesji właściwych dla określonego typu lasu. Mogą do nich należeć gatunki znajdujące się na czerwonej liście IUCN.</p>	<p>W KOREKCIE LOKALNEJ</p> <p>Brak pełnej informacji w dostępnych obecnie danych, wymaga interpretacji terenowej.</p>
<p>INNE (nie są obowiązkowe, mogą być wykorzystane tylko pomocniczo, w przypadku wątpliwości co do spełnienia kryteriów głównych i uzupełniających).</p>	
<p>8. Miąższość drewna pozyskanego w latach 2000-2009, 2010-2020.</p>	<p>W KOREKCIE LOKALNEJ</p> <p>Informacja pomocnicza.</p> <p>Drzewostan nadal może być zakwalifikowany, jeżeli pozyskanie nie zniweczyło cech staroleśnych.</p> <p>Cięcia po 2020 r. nie są brane pod uwagę, gdyż europejskie założenie ochrony starolasów opiera się na ich stanie w 2020 r.</p>
<p>9. Zgodność zbiorowiska potencjalnego z rzeczywistym.</p>	<p>W PRESELEKCJI LUB W KOREKCIE LOKALNEJ</p> <p>Na podstawie danych fitosocjologicznych, a przy ich braku weryfikowana w terenie.</p>
<p>10. Dominujący wpływ otoczenia nieleśnego.</p>	<p>W PRESELEKCJI LUB W KOREKCIE LOKALNEJ</p> <p>Wykluczyć enklawy śródpolne o powierzchni < 20 ha, z uwagi na efekty brzegowe, determinujące ich "nieleśną" dynamikę.</p>

⁵ Listy wskaźnikowe: (A) Czyżewska K., Cieśliński S. 2003. Porosty – wskaźniki niżowych lasów puszczańskich w Polsce. Monogr. Bot. 91: 223–239; (B) Motiejunaite J., Czyżewska K., Cieśliński S. 2004. Lichens – indicators of old-growth forests in biocentres of Lithuania and north-east Poland. Botanica Lithuanica 10 (1): 59–74; (C) Cieśliński, S., Czyżewska, K., Faliński, J.B., Klama, H., Mułenko, W., Żarnowiec, J., 1996. Relicts of the primeval (virgin) forest. Relict phenomena, in: Faliński, J.B., Mułenko, W. (Eds.), Cryptogamous plants in the forest communities of Białowieża National Park (Project CRYPTO 3). Phytocoenosis 8 (N.S.), Archiv. Geobot. 6, 197-216; (D) Eckelt, A., Müller, J., Bense, U. et al. "Primeval forest relic beetles" of Central Europe: a set of 168 umbrella species for the protection of primeval forest remnants; (E) ptaki: drozd obrożny, głuszec, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł białostrzygi, dzięcioł średni, muchotłówka białoszyja, bocian czarny, puchacz; (F) ssaki: koszatka leśna.